

ИШЫН

СЭКП Тыва обкомунун, Тыва АССР-нин Дээди
Совединин болгаш Министрлер Чөвүлелинин органы

1987
ЧЫЛДЫН
январь
13
вторник
№ 10 (13310)
1925 чылда
үндүстүлгөн,
Өртөз 3 көпеек.

ИДЕПКЕЙИН БЕДИДЕР

УЛУГ ОКТЯБРЬНЫҢ 70 ЧЫЛЫНГА УТКУШТУР ЧАРЫШТЫ УЛАМ КАЛБАРТЫЫЛ

Комбу Алексеевич биле Делгермаа Моламдаевна Арнактар эртен чылым эки көргүзүгүз ажалдааннар. Хойжу өт-бүле торон 600 хоондан ыңча хураганы камгалап алган. «Революциянын чалбыжы» совхозтун малчынарынын аразында социалисттик чарышка тилекчилерин бир-бири болган.

Он ийги беш чылдын ийги чылымда улам эки көргүзүгүз деген чепил алып дээш олар кыштагылашкында чылымды белектергенер. Кодаанда чаа кайнаа бо чылым туткан, ону олар боттарынын күжү-биле чедир кылып, чымылган алган нар.

Төрүтүр 302 хойжу дейгел тырар. Сиген, көк-сула, дус болган борбаадыр четир-бис бар.

Ленин орденни малчын К. А. Арнактар өт-бүлөзү Улуг Октябрьни юбилейне талентиге ужуражыр дээш кожамы — Социалисттик Күш-ажылды Маадыры И. П. Сафоновту социалисттик чарышка кыйгырган.

ЧУРУКТА: «Революциянын чалбыжы» совхозтун малчыны, Ленин орденни эдилекчиси К. А. Арнактар оларда хоюнун чылымда.

В. КАРА-САЛДЫН ФОТОЗУ.

КУШ-АЖЫЛЧЫ МААМЛА

БОТ-ҮНЕНИ ЧИГЕДИР

Он ийги беш чылдын ийги чылымды баштайгы хүнеринден эгелеп «Тыва кобальт» комбинаттын металлургиялык малчыны ажалдаа эгелээ. Промышленности бот-үнени чигедир дээш күш-ажылчы маргылдаа баштайгы хүнеринде эгелээ, кол-лектив чылым эгелээ, дээш беш хонукта кылар ажалды металлургия дорт хонукта кылып турары херечилер турар.

Календарыла көрдүгөн хуузаларын мурун, чаа эгелээ, дүргөдешинин угалышкыны биле ажалдаа коллективтик херечилеринин ортузунда күнү бургузунуң малдыг хуузалары болу берген.

ИЙН ЧЫЛДЫН

Улуг Октябрьни 70 чылым төлөткүч уткуур дээш чарыш «Тыва аш-тогун» каттыжышкынын көжүп чоруур механизацияланган коллоидна комсомол организациаларын секретары М. Юсупов чугаалаан. Аныктар-биле ажалдын кандыг-бир чаа хевир-теринин дугайында дынап, шынгадып алып боодаа мен, бүтүзүн ол-дур. Нитизин-биле черле конференцияны ажалында ужуз эдерткен, өрөгейлээ чүдүлөр хөй. Аныктарнын бот-идепкейин шутт көзүлбеди. Бир-бир көөрге, мында аныктар, комсомолчулар-даа эвес, а өске улус чылымдаа ышкаш. Комсомолчулук ол сөстөрүн өске-даа конференцияларын ажалында хамаарыштырып болур.

Комсомолда эде тургустунуушкуну — ол ажалды эртем эзуу-биле көөрүн, тодаргай угалышкынынар ичсээр. А маааа онза роль партия комитеттеринге оонажыр. Аныктар амыдыралында оларнын салдарында, дузанында комсомолчу ажал-херектерин байдалы улуг хамаарыштыгы дээрзин дуржулга көргүзүп турар. Аааа хамаарыштыр Улуг-Хем районун «Улуг-Хем» совхозунун, ол-ла совхозтук Арыг-Бажы сүт-бараан фермасынын, Бай-Тайга районун «Тээли» совхозунун Ээр-Хавак сүт-бараан фермасынын болган өске-даа черлерин партия болган комсомол организациаларынын деминг, сыйык холбаалыг ажалын маааа кырып болур. Оон-биле кады дыка хөй партия комитеттеринде аныктар-биле ажалдын тодаргай системасы чок, аааа-ла сургаашкынар, ужуз эдертчир чоруктар эвээш эвес бооп турар. СЭКП Тыва ийн чыл бургунаар хүлээп алганы комсомол партиягый удурутулганы күштөлдүр дугайында доктаады бо ажалды элээн шапкычытка-нын, иччазы-даа үе эртин, оон утундур бар чыдарын ажал-биле чугаалаар апаар. Партиянын айтышкынынар кажаа-даа эржижирбес, кажаа-даа ийги планче шилчезин утпас ужурул бис.

Комсомолдун съездинге белектерлер, Устав чыаа эдилгезинин төлөлдүн чугаалажыр көөрү ажал-херектерге угуларын, оларын күжүн, күзөл-соруун чурттуң хөгжүлдезин дүргөдешинге илдепкейлиг киржилеже мөөнээри чугула.

ФЕВРАЛЬДЫН УЛУУНДЕ

Чуртталга - коммунал ажал-агы министр-ствоонун тускайжыктык автобургузунда Константин Порфирьевич Кокузунин удуруткан бригадасы Улуг Октябрьни юбилей төлөткүч уткуур дээш калбарга социалисттик чарыштын мурунку оуруунда чоруп турар.

Чыл төнүзүңе чедир ийн муң ажалды кылар чар материалдарын камнап алып, күш-ажылдык бургузукчулар белидер, чуртталга бажынарын тударына болган социал-кууларга объектилерине 4 хүн хааас ажалдаар, ийн чылымдын планын Октябрьни 70 чыл оюн таарыштыр күзөлдүрүп олар хүлээгэн.

Н. ПОНОМАРЕВА.

ХООЧУН ХОЙЖУЛАР

Хар улгадып, оок дыңып, кыштын берге үзүлгөн келген бо. Хой оодлашкыны кыды эгелээ малчынарынын ажалында чымышты улам кемел келген.

Бин-Хем районда «Саян» совхозтун Сосердин салбырында хой оодлашкыны бо хүнерде түлүктүн. Ам кымын-даа аалында чедө өөрге, хой болган хураганнар алгырыш-кап, ажалчылар хойларны тоотпалаан. «Байдыр сугар» чыл көк. Ийги баштайгы хонукта хойжулар Динизмаа биле Каадыр-оол. Ночкаттарын аалында көрдү.

Ночкаттарын мал оодлашкынында белектерген таарым-чалыг болду. Кыштаа чайына септеп алган. Кажаада ишти чымып, кургап. Хураганнар адаагы төөр өлө, сапак белен, чазы-на болуп, эки казалап алган. Кыштаада мал чени баш чедир. Чени малга тускай эртемчилерин тургускан районуну эзуаар берип турар. Ийги баштайгы хонукта болган торон хойлар-ны ажалдаа болган чегерилгезин экижидеринче ол малчынар улуг кичээни сазган. Дус болган өске-даа ийгерилер немерделерни баш берип турар. Сугуу чымып бээр, мал ону болууну туралааны биле ижер. Хоочун хойжулар бо бүтү-биле чегерилгезин төрүр хойун оларны база таарыштыр откарып турар. Төрүр хойларны кадыр даже үндүрбөз, майнаштыр-базып, кажаа экинже сымарлаштырбазып үрүлүч хайлааран турар.

Динизмаа биле Каадыр-оол он чедө чыл дүргүзүндө совхозунун хоюн мадап келгенер. Ол үнени дүргүзүндө мергежилни белилди, эки дүргүзүңе мөөнөт ап, билин аныктарга күзөлдү-биле дамыдып турарлар. Оларнын өрөктөн хойжуларны ам анги ходинарны хүлээп ап, эзууду малчынар болганар. Ийги салгалыктарга олар боттары өөрүп, улам десткип турар.

Биче-Баян-Колдун Кара-мыла. Совхозтун дирекциясы малчынарын ажалдаарында болган чурттарында таарым-чалыг байдалдарын тургуз-даны бо кыштаа элээн ажал-дары кылган. Оон үнелениде суурдан ырак Кара-Сугла элек-три шугуу чеккен болган сай-тылган чырий берген. Бо

ХҮЛЭЭЛГЕНИ АЛГАН

Улуг-Хемде «Ак-Туру» совхозтун мурунчыл хойжуу коммунист И. Дамырын Улуг Октябрьни юбилейне уткуштур чарышка илдепкейлиг

Кызыл хоорайын чамдык үстүрү бургузукчулар он ийги беш чылды «көкү» чедиркишкы-биле эгелээш өөрүчү. «Тыва сүт-тууг» трестин болган Тыва АССР-нин Агроуптуркумунун демир-бетон кымылгар заводун, Кызылдын туугуу заводу, Улуг-Хем ийн-үстүрү ажал-агы болган сүт заводу база өске-даа коллективтер эртен чылымдын планын даалгаларын болган социалисттик хуузаларын хуузаа белиде күзөлдүш, дүргөдешкыни эге базынарын кылган коллективтерге хамааржыр.

Кызылдын сүт заводуун коллективтер эртен чылымдын планын ажал 300 муң рубльдин бараанын продукцияларын бургузур деп социалисттик хүлээгени алган турган. Олар ол хүлээгени херек кырында 527 муң рубль чедирген.

Бургузурлаашкы чүпүн ажалында чедип алдынганы? Бир-ле дугарында, топ зона-ны ажал-агыларын, сүт-бараан фермаларын ажал-агыларын үнени өскөдө-эниге дүшкөн көкү ажалын ажалында шак мындыг чедиркишкы чедип алдынганы. Ийде, коллективтик кезигүү бургузур бургузурлаашкы дүргөдешкы эде тургустунуушкунуң ужуз-дузанын эки билин турарында.

Кызыл ажалдын шынары, күш-ажылдын бургузукчу бургузургагы техникте эде деринкишкы улам ажал-агы чымылган. Оон түнелениде күш-ажылдык бургузукчу белир болган продукциянын шынары улам экижир.

Социалисттик чарыш — дүргөдешкыни кол шимчедикти күжү. Чогун-на ычанган сүт заводуун администрация, партия, профилел организациалар бо айтырыже чогуур чедиркишкы улаанды кел-дери. Кол-лаа, дузалаа-лаа херектерин аразында организациалар социалисттик чарыштын түнелени чарыштын негелдезин эзуаар алыкан хуузалында үндүрүп турар. Чарыштын түнелени үндүрүп турар үеде мурунчылдарын чедиркишкы, хожаады, чымыл көзөлдүрүп чүпү чедир кыл-бай болган чылымды биле ажалдаа, чедиркишкында даа, четистерин-даа дугайы

Хойдан-на хураган

хүннерде малчын өт-бүле теле-виорну көрүп, делегейде бүтү байдалдарын билип ап олар. Кыштааа хөл чууру болган чен хайыларын белин эки-теринкишкы. Эң кол чүве — кажаада ишти сайгылаан чырыдыпкан. Агартыр чуга-лаан хайларын сайгылаан улам чырыдып турар. Таарым-чалыг байдалга ажалдаар өөрүчү.

Хойжунун бажынарга чуга-лажып оруушта, кажаага турган дузалакчы кардык Салтак Лагба кирип келди.

— Ийн хой төрүтү. Хура-ганынын омаа аажок. Илерини азын эмирди кадым.

Дузалакчынын эки элээ-зин динизан хойжуларын хей-адынын көдүрүп келсе-ни калып болду. Шалган бээр хураган доруктарынын-даа, дүк кыргырынын-даа талазы-биле социалисттик чарыштын мурунку оуруун ээлеп келген бо малчынар он ийги беш чылдын ийги чылымда база-ла белик көргүзүлгөдүр бол-ду. Улуг Октябрьни 70 чыл оюнга төлөткүч ужуражыр дээрине адалганы улуг.

С. УДУМБАРА.

Амгы үеде оларнын кода-нында хой оодлашкыны эгел-ээн болган күш-дегелди эки, хур кылар турар. Малчын өт-бүле социалисттик хүлээгезин күзөлдүрүп дээш кымыл ажалдаа турар.

Н. ООРЖАК.

ПЕНЗА Пензанын тараажы-лары кышкы шөлөргө хар ызырдылар оюн ичинде-ларын түдүргөн. «Тиган», «Россия» коллективтик, «Ерлешкени» совхозтун шөлөргө делегемеринде ажал-дар көдүрүп үчкөн. Ийн чүе муң ажал чектар өндө-дө кышкы сугаттын чал-дары көстүп келгизин. Эр-тен чылгы калдышкыны бол-дурбаа-биле, областтик чер ажалчылары тарыга шөл-деринде хар доктаадыр илде-кейли-биле чорудуп турар.

ОРДЖОНИКИДЗЕ. Согуш Остепинин коллективтеринде бол-ган совхозтарында тургускан мурунчыл дуржулганын шко-лаларында кышкы өрөгөдө эгелээ. Орталык эвенон-нуң барык 5 муң спец-иалисттер боттарынын мер-гежилни аааа белидер. Шкоаларын динизмалары-кукуруза ажал-өстүрүр ком-плекстик бригадаларын, бот-рула-чарыгалыг механизас-таттыган отрядтарын бол-ган эвеноларын, мелиорация адырларын удурутукчулар кукурузаны өстүрүрүн ил-дүртүрүшкү ажалы-биле таажык, күш-ажылдык төлө-варин болган күш-ажылды организациаларын чаа хевир-лерин, чаа ажалдарын депшигелет ажаларын өөр-өнип ап турарлар. Динизм-лар эртемчилер-биле база ужуражылар, оон ийн авто-номнуг республиканын мурун-чы ажал-агыларын баарлар.

ЕРЕВАН. Армениянын Раз-дан районунда техниканы ча-ка белектерип агроагит-жымышкынын бригадалары боттарында хүлээлди. Олар керээ эзуаар тракторларын септеп турарлар. РАУК бур-гүлдеринде техниканы чедир-бей, турган черинге септээр районун агроуптур катты-жымышкынын чарыгалы чийк болуп турар. Тус черин иже-нер ажалдакчыларын хыла-дазы-биле чоруткан септеге-ни шынары биди-даа болур: Агит кезектер дугайында айтыр көдүрүлбөстөн; сол-чур черге лимиттер эзуаар ЭСМ-ин дузалаа-биле сана-жыр турарлар.

МАРЫ. Туркмениянын муру-нуу талазында дыка чымыл. Мары областик дыка хөй ажал-агыларын ийди байдал-да.

Оон ийги беш чылдын ийги чылымды баштайгы хүнеринден эгелеп «Тыва кобальт» комбинаттын металлургиялык малчыны ажалдаа эгелээ. Промышленности бот-үнени чигедир дээш күш-ажылчы маргылдаа баштайгы хүнеринде эгелээ, кол-лектив чылым эгелээ, дээш беш хонукта кылар ажалды металлургия дорт хонукта кылып турары херечилер турар.

Календарыла көрдүгөн хуузаларын мурун, чаа эгелээ, дүргөдешинин угалышкыны биле ажалдаа коллективтик херечилеринин ортузунда күнү бургузунуң малдыг хуузалары болу берген.

Ийги совет-болгар космос ужуушкунуна белектер кыл-дыр-биле Болгариянын то-дөлекчилери Александр Алек-сандров биле Крассимир Сто-янов январь 10-ла Москвада чедип келген.

Александр Александров кос-монавтикада чаа кийи эвес. Бистер алаа Смыслс хоорай-жыгында болган ужуушкун-аун башкарар төпкө ужураш-кан бис. Ийган ол 1979 чылда Николай Рукавишников-биле космоска ажалды чорган бирин болгар космонавт Георгий Ивановтуң солукузуу тур-ган.

Ол ужуушкунун соодаа эртен чедө чыл дүргүзүндө Александров чүте терини эки спорттук тура-соруу кам-галап атыртын алган эвес, а харын профессионал мерге-жилге хамаарыштыр бургу-наар бир базымы кылып, дис-сертацын камгалап алган. Ам техниктер эртемчилер калы-даа аларган А. Александров — болгар ЭА-нын космос та-лазы-биле шимчилер инсти-тузунун директорунун ора-лакчыны.

Крассимир Стояновка чаа мергежил шынгадып алып ужуз таарышкан. Ийганлаа-даа ботта хамаарыштыр ында база-ла бижыг үндөин бар; боудун 27 хар үзүнде Ше-рин-агаар күштеринин улуг лейтенанты Стоянов дүр-жулгалыг ужуукуу болуп тур-ган.

Кады белектер чорудар ийги совет-болгар ужуушкунуна белектеринге Красси-мир-биле биске буурунине чоругарынын турар бис—деп, СЭТА-нын корреспондентина-ге А. Александров чугаалаа.

В. ХРУСТОВ, СЭТА-нын корр.

СТАРТ—КЕЛИР ЧЫЛДА

Ийги совет-болгар космос ужуушкунуна белектер кыл-дыр-биле Болгариянын то-дөлекчилери Александр Алек-сандров биле Крассимир Сто-янов январь 10-ла Москвада чедип келген.

Александр Александров кос-монавтикада чаа кийи эвес. Бистер алаа Смыслс хоорай-жыгында болган ужуушкун-аун башкарар төпкө ужураш-кан бис. Ийган ол 1979 чылда Николай Рукавишников-биле космоска ажалды чорган бирин болгар космонавт Георгий Ивановтуң солукузуу тур-ган.

Ол ужуушкунун соодаа эртен чедө чыл дүргүзүндө Александров чүте терини эки спорттук тура-соруу кам-галап атыртын алган эвес, а харын профессионал мерге-жилге хамаарыштыр бургу-наар бир базымы кылып, дис-сертацын камгалап алган. Ам техниктер эртемчилер калы-даа аларган А. Александров — болгар ЭА-нын космос та-лазы-биле шимчилер инсти-тузунун директорунун ора-лакчыны.

Крассимир Стояновка чаа мергежил шынгадып алып ужуз таарышкан. Ийганлаа-даа ботта хамаарыштыр ында база-ла бижыг үндөин бар; боудун 27 хар үзүнде Ше-рин-агаар күштеринин улуг лейтенанты Стоянов дүр-жулгалыг ужуукуу болуп тур-ган.

Кады белектер чорудар ийги совет-болгар ужуушкунуна белектеринге Красси-мир-биле биске буурунине чоругарынын турар бис—деп, СЭТА-нын корреспондентина-ге А. Александров чугаалаа.

В. ХРУСТОВ, СЭТА-нын корр.

ЮБИЛЕЙГЕ УТКУШТУР

Тыва АССР-нин Чоноун амыралы халдырыга минис-терствоонун бургузукчу он ийги беш чылды баштайгы хүнеринден эгелеп «Тыва кобальт» комбинаттын металлургиялык малчыны ажалдаа эгелээ. Промышленности бот-үнени чигедир дээш күш-ажылчы маргылдаа баштайгы хүнеринде эгелээ, кол-лектив чылым эгелээ, дээш беш хонукта кылар ажалды металлургия дорт хонукта кылып турары херечилер турар.

Календарыла көрдүгөн хуузаларын мурун, чаа эгелээ, дүргөдешинин угалышкыны биле ажалдаа коллективтик херечилеринин ортузунда күнү бургузунуң малдыг хуузалары болу берген.

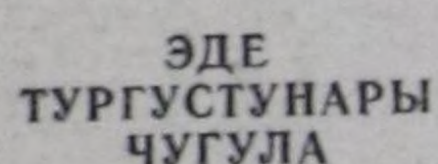
Улуг Октябрьни 70 чылым төлөткүч уткуур дээш чарыш «Тыва аш-тогун» каттыжышкынын көжүп чоруур механизацияланган коллоидна комсомол организациаларын секретары М. Юсупов чугаалаан. Аныктар-биле ажалдын кандыг-бир чаа хевир-теринин дугайында дынап, шынгадып алып боодаа мен, бүтүзүн ол-дур. Нитизин-биле черле конференцияны ажалында ужуз эдерткен, өрөгейлээ чүдүлөр хөй. Аныктарнын бот-идепкейин шутт көзүлбеди. Бир-бир көөрге, мында аныктар, комсомолчулар-даа эвес, а өске улус чылымдаа ышкаш. Комсомолчулук ол сөстөрүн өске-даа конференцияларын ажалында хамаарыштырып болур.

Комсомолда эде тургустунуушкуну — ол ажалды эртем эзуу-биле көөрүн, тодаргай угалышкынынар ичсээр. А маааа онза роль партия комитеттеринге оонажыр. Аныктар амыдыралында оларнын салдарында, дузанында комсомолчу ажал-херектерин байдалы улуг хамаарыштыгы дээрзин дуржулга көргүзүп турар. Аааа хамаарыштыр Улуг-Хем районун «Улуг-Хем» совхозунун, ол-ла совхозтук Арыг-Бажы сүт-бараан фермасынын, Бай-Тайга районун «Тээли» совхозунун Ээр-Хавак сүт-бараан фермасынын болган өске-даа черлерин партия болган комсомол организациаларынын деминг, сыйык холбаалыг ажалын маааа кырып болур. Оон-биле кады дыка хөй партия комитеттеринде аныктар-биле ажалдын тодаргай системасы чок, аааа-ла сургаашкынар, ужуз эдертчир чоруктар эвээш эвес бооп турар. СЭКП Тыва ийн чыл бургунаар хүлээп алганы комсомол партиягый удурутулганы күштөлдүр дугайында доктаады бо ажалды элээн шапкычытка-нын, иччазы-даа үе эртин, оон утундур бар чыдарын ажал-биле чугаалаар апаар. Партиянын айтышкынынар кажаа-даа эржижирбес, кажаа-даа ийги планче шилчезин утпас ужурул бис.

Комсомолдун съездинге белектерлер, Устав чыаа эдилгезинин төлөлдүн чугаалажыр көөрү ажал-херектерге угуларын, оларын күжүн, күзөл-соруун чурттуң хөгжүлдезин дүргөдешинге илдепкейлиг киржилеже мөөнээри чугула.

Т. СИРИН

Ю р и с т и ц
консультанты

довар болган. А столовая
чемниң багай шынарының
гайында та чеже катап сол
га бижээн, түннел чок.

М. МААДЫР.
«МАЛЫШТАР»,
«МАЛЮТКАЛАР»..
КАЙДА БАРГАН

Эрткен чымдың эгезинге
дир Кызыл хоорайга-даа,
Йоннарга-даа чаш уруу-
чөмгөрлөргө ажак таарым-
дыг сазын халта сазы-
кыан «Малыш», «Малют-
ка» чөмгөр дүккө хөй тур-
Ону садып ал, оңи-белек
урууга-да чөмгөрлө амыра-
ткан бас. Шынал-да кижиги
гайнда сатып салышкы-
ның бир илерел-даа ол бо-
чору.

Чоорту ол чөмгөр бис

Эрткен чымдың эгезинге
дир Кызыл хоорайга-даа,
Йоннарга-даа чаш уруу-
чөмгөрлөргө ажак таарым-
дыг сазын халта сазы-
кыан «Малыш», «Малют-
ка» чөмгөр дүккө хөй тур-
Ону садып ал, оңи-белек
уруудар чөмгөрлө амырд
кан бас. Шынал-да кижиги
гайнда сатып салышкы-
ның бир илерел-даа ол бо-
чорду.
Чоорту ол чөмгөр бис

Эрткен чылдың эзегине
дир Кызыл хоорайга-да,
йоннарга-да чаш уруу-
чегеринеге аажок таарым-
дыг сазын халта сава-
ккан «Малыш», «Малют-
ка» деп чемир «Малютка»
Ону сазын ая, оон-бей тут-
туулар чегерия амырл та-
ган бис. Шынал-да киж-
гайында сазын салыштын-
мын бир илерал-да ол бо-
чорду.

Чоорту ол чемир бис
республикада чыткен и-
Ону суралган, Хуус-Аксм, Б-
Хаак сууларга-да, Кы-
хоорайга-да чорулаан и-
«Малыштарын», «Малют-
ларын» яс чок «чиде» бер-
ин дыка хомудатчыг. Ол
нер республиканын магал-
веринге кесту келер ирга
Маназ харынын Садым иш-
тертесту биле Республиба
бээр боор.

К. ДОНГАК

Эрткен чыддың эгезине
дир Кызыл хоорайга-даа,
йоннарга-даа чаш уругу
чегеринеге аажок таарым
дыг сазын халта саада
казан «Малыш», «Малыш»
деп чемир дыка хыт тур
Ону садып ап, оон-беле би
уругтар чегерип амырал
гыт бш. Шынал-да киж
гайында сатып салыныш
ын бир нерелде-даа ол бо
чорду.

Чоорту ол чемир би
республикада хоту-акым
Ону суралга, Чыныс Атам
Хак суураагга-даа, Кы
хоорайга-даа чортуулан
«Малыштарын», «Малюу
ларын» по чок «чиде» бер
ын дыка комузачыг. Ол че
нер республиканын мага
нериге көстүп келер ирги
Мака харыны Садым иш
терствоzu биле Респотреб
бээр боор.

К. ДОНГАК.

Элегес суур.

**ОДАКЧЫЛАРЫНЫ
АЖЫЛЫНГА
ХАМААРЫШТЫ**

Одакчы — хары салгалта

Эрткен чыдамын эгезине
дир Кызыл хоорайга-даа,
Йоннарга-даа чаш уругу
чөмгөргөсүнө аажок таарым
дыг сазым халта саваа,
клян «Малыш», «Малют»
деп чемир дыка хөй тур.
Ону садып ал, оон-биле
уругулар чемиргил амырп
ган бис. Шынал-да киж
гайында сагын салышкы
ның бир ирелери-даа ол бо
чорду.

Чоорту ол чөмөр бис
республикада чыткен иш
Ону суралган, Хову-Аксы, Б
Хаак суурларда-даа, Кы
хоорайга-даа чоругулан и
«Малыштарын», «Малю
ларнын» не уок чинде бел
ни дыка хоумуланчты. Ол
нер республиканын мага
нериге көстүп келер ири
Манас харыны Садыг ми
терствозу биле Республи
бээр боор.

К. ДОНГАК.

Элегес суур.

ОДАКЧЫЛАРЫНЫ
АЖЫЛЫНГА
ХАМААРЫШТЫ

Одакчы — харымсалгалым

ТУРАР БЕ

актерге тургусканы дээш төлө
мг таварымталарда чингелди

Р. МОНГУИ

район, Чаа-Суур.

Эрткен чылдың эгезине
дир Кызыл хоорайга-да,
йоннарга-да чаш уругу
чемгеринге аажок таарым
дыл сазын халта саа-
ккан «Малыш», «Малют-
ка» деп кишир дыка хей тур-
гону сазын ая, оок-биле биг-
уругар чомтеп амырал т-
ган бас Шынал-да киж-
гайыда сактып салышкын
тын бир илерел-да ол
чоруд.

Чоорту ол чөмөр бис
республикада чактын ий-
Ону сургал, Хову-Анжы,
Хаак сууларга-да, Кы-
хоорайга-да чорудулан и-
«Малыштарын», «Малю-
ларын» не чок «чиде» бис
ын дыка хомудалчыт. Ол ч-
нер республиканын магал-
неринге көстүп келер ирги
Манза харымын Садым ий-
терстоузу биле Респотреб-
бээр боор.

К. ДОНГАК.

Элегес суур.

**ОДАКЧЫЛАРЫНЫ
АЖЫЛЫНГА
ХАМААРЫШТЫ**

Одакчы —харымсалгалыт

ТУРАР БЕ

иктерге тургуускы дээш төлө-
гү таварылталарда чигедал

Р. МОНГУН

район, Чаа-Суур.

ны дээш төлөвлөвүн хоста-
А дөртүс хей уруулт
илер чыкк 50 хуурун тө-
Оон аңгыда санаторий
чөмөргинге түбөрүкдү аар-
дыг уругуларын тургузар бе
ол дээш төлөвлөр албас дээ
СССР-ий Министрлер Ч-
делинин доктаалында айы

Бир эвес салдык чору-
ган чаш киши үш чон
хей улас зарый бергеш
баан, алы уругулар албан
харантинге хаапкан бол-
ныкшад да-яеза шөлвөз-
раш уруун (огдул) аар

Эрткен чыдаын эгезине
дир Кызыл хоорайга-даа,
йоннарга-даа чаш уругу
чөмгөрүнө аажок таарым
дыг сазын халта сава-
ккан «Малыш», «Малют-
ка» деп чемир дыка хөй тур.
Ону садып ап, оон-биле би-
руугалр чөмгөрүп амыралт-
ган бир. Шынал-ла кижин
гайында сагып салышкын-
дын бир илерин-даа ол
чорду.

Чоорту ол чемир дыка
республикада чыткен бис.
Ону суралга, Хову-Аксы, Би-
Хак суурларга-даа, Кы-
хоорайга-даа чоргулаан к.
«Малыштарын», «Малют-
ларнын» ис жок чиле. Бе-
рин дыка хоумуланчиг. Ол
чер республиканын мага-
неринге кестүп келер ири
Маана харынын Садыг ми-
терствозу биле Республиба
бээр боор.

К. ДОНГАК.

**ОДАКЧЫЛАРЫНЫ
АЖЫЛЫНГА
ХАМААРЫШТЫ**

Одакчы — харысагалганы

ТУРАП БЕ

ктерге тургусканы дээш төлө-
мг таварматаларда чигелде

Р. МОНГУУ

район, Чаа-Суур.

ны дээш төлөврлде хоста-
А дөрттөн хөй уругулт
нелер чүгөс 50 хуудун тав-
Оон аңгыда санаторий а-
черлеринге түбөрүктөл аар-
дыг уругуларын тургузар бе
ол дээш төлөврл албас дээш
СССР-нин Министрлер Ч-
деликин доктаалында айы-

Бир дээс садмк чоруу
ган чаш кижин үш чогуу
хөй тесе зарый бергеш
баан, аны уругулар албан
карантинге халкын болзо-
мшкыш ала-меза шөлзөлө-
рмаш уруун (огдуу) сад-

ТУРГУСУ

Эрткен чыдадың эгезине
дир Кызыл хоорайга-даа,
Йоннарга-даа чаш уругу,
чөмгөргөңөрө аажок таарым-
дыг саззып халта саада,
кван «Малыш», «Малютка»
деп чөмөр дыка хей тур.
Ону салдып ап, оон-биле биге
уругтар чөмгөргө амыралт
ган бис. Шынал-да кижиге
гайында сагыш салыпчы-
пын бир ирелери-даа ол бо-
чорду.

Чоорту од чөмөр бис
республикада чыткен
Ону суралган, Хову-Аксы, би
Хаак суурага-даа, Кы-
хоорайга-даа чоргулаан
«Малыштарын», «Малют-
ларнын» ис чок «чиле» бис
ни дыка хоумалдык. Од
нер республиканын мага-
нериге кесте кестер ирги
Манас карымын Салдым ири
теректөөзү бале Респотреб-
бээр боор.

К. ДОНГАК.

Элегес суур.

**ОДАКЧЫЛАРНЫН
АЖЫЛЫНГА
ХАМААРЫШТЫ**

Одакчы — харымсалгалыг

ТУРАР БЕ

Иктерге тургусканы дээш төлө-
мүгү тааварылгалада чытгалада

Р. МОНГУЙ

район, Чаа-Суур.

ны дээш төлөвирден хоста-
А дөрттөн хей уругул
нелер чүтүс 50 хуузуу.
Тоон аңгыда санаторий а-
чөмөргөңөрө түбөрүлгө аар-
дыг уругтарын тургузар бис
од дээш төлөвир албас дээ
ССРЭ-нин Министрлер Ч-
делкинги доктаалында аар

Бир эвас садак чорун
ган чаш кижиге үш хон-
той үдөс аарыг бергеш-
баан, азы уругтар албай
харантинге халкын болзы-
пшыкшад ала-эвас шөлөөлө-
рөөш уруун (оглуш) сад

ТУРГУСУ

Оон-биле калык организ-
болгаш кижиндичи аажо-
тодарай адистиге, эчис-
руулалыг, илсекпейлг, ком-
нестиг болгаш доктаамал
руудар, нитилел хөгжүлү-
ниң амы үдөс чорудуу-
рыя эртемге үлөйлөп
лизингенине болгаш бот-
үлөсөп көргөңнөргө бот-
дээлэа ол-дур. Алах сөөл-
нылдег аажымыг олан-
зүтүшкүн беким организ-
тууган, күш-ажыкты чор-
галың кижиндичи сал-
дык баяндери-биле хол-
кун турар укурдул.

Эрткен чымдын эгэсине дир Кизыл хоорайга-даа, йоннарда-даа чаш уругу чөмгөсөргөсө аажок таарымдыг саззын халта саваа, каан «Малыш», «Малют» деп чөмөр дыка хөй тур. Ону садип аш, оон-биле биг уругтар чөмгөрг амырал чаш бис. Шынал-да кижиг гайдында сазгып салышкын ын бир мөсрел-даа ол болчорду.

Чоорту од чөмөр бис республикада чөткөн бис Ону суралгай, Хову-Акс, Би Хаак суураага-даа, Кызыл хоорайга-даа чорудулан. «Малиштарнын», «Малюталарнын» по сок «чиле» дөмө дыка хоумалычмы. Олар нер республиканын магазанына көстүп келер ирги. Манга харынын Садым иштерствоу биле Респотребко бээр боор.

К. ДОНГАК.

Эгесес суур.

ОДАКЧЫЛАРНЫН АЖЫЛЫНГА ХАМААРЫШТЫ

Одакчы —харына салгытмы

ТУРАР БЕ

катерге тургусканы дөмө төлөмгү таварматаларда чөткөлдөмүрайон, Чаа-Суур.

Р. МОНГУИ

ны дөмө төлөмөрлөдө хостат. А дөрттөн хөй уругулунелер чөмөсү 50 хуруун төмө. Оон ачгыда санаторий чөмөрлерине туберкулөз аарылыг уругуларын тургузур дөмө дөмө төлөмөр албас дөмө СССР-ның Министрлер Чөмөдөликин доктаалында айчөмөр.

Бир эвес салмак чорунган чаш кижиг үш хөмөр хөй үдес аарый бергезбаан, азы уругулар албан карантинге хаапкан болмөмөткөш ала-мөш шөлөзөмөткөш уругу (олгуу) сад

ТУРГУЗУ

Оң-биле калы организм болгаш кижиндикчи аарыган тодарай аарестиг, эчисе руугалыг, идишкөйлиг, комөстөрг болгаш доктаамал рудур, нитиел-ле хагжулган амыг үдөс чорудуун азы эртемге үдөмөлөмөткөш болгаш болдөмөткөш ол-дур. Ала соөлүмөткөш аарыган эде төмөтүшкүн бедам организмгалын кижиндикчи салдык бөдөлдөрг-биле олмөмөткөш турар учурлуг.

Бастин чорутуусуна партия организмаларыгөш идишкөш аарыган ол аажыла чоруду туртат. Бинаазажок аажы амыг үдөс дүрүшкөн чаа хөмөрлерин болгаш мөмөрин дилеп тывары оокунуруп турар деп чүсани семдегелле чөмүрү. Сыдыналга айткышкы дээрге шуут-ла политхамсааржыр чүве-дир, а тактик ажиа бодуун бөдө эрги оруу-биле чөмөржүмүр деп болзар аажыла таварылар аажыла. Исчерге аажыла Эвес суур чорук ам-ла. Эчисе чоругалыг кижиге аажыла чорудур тууду боттарынн чөмөдиги тегини кыжынаалялар-биле дур чоруктар чамдым

Ычанганш, одакчыларын
ажылын кая-даа контрол
лаары чутула деп түнел
моон үлдүрүп болур. Ыча
за-даа база бир чүүл бар. С
дээрге одакчыларын ажа
ларынга таарымалык байт

СССР-нин Күш-ажыл талаа
биле хүрүне комитетинин ба
ВЦСПС-тин 1969 болга
1980 чылдарда хүлээп алга
доктаалдарында тодарга
айтыкан. Мону бистин рай
да боттандырбайн турар.

Эрзин район. А. ТАВА.

ап алып болза, ол барб
хүннери дэши төлөсөс. А
таварымталарда урут са
барбас-даа болза, доктаат
гая чурум ёзугаар төлээр.
Өг-бүлениң ап турар о
газынч дутайыңа доку
ттынч явбар 1-ден, март
чедир киярер. Бир эвес ол
ону киярбес болза, төлөв
ен талт хемчээте алып.

же шуут көрсүшүр чорун дээр иретте болза, хаммак мурунда совет ниятлыг социал коо үүрү болур а ажалык коллективтерге, а ышкак партия эге органи чиярында оу күшүлдөт дини ол. Социал-экономи хөгжүдөдө дүргөселер СЭК-ниң программалар ругалары ботталдырар коо ролуо чогуи-и олар наар болгай. Ажалың-и ынымыл туруштан чор турар черлер өзөөш эвес. И логия ажалың плянвал гын, эртем-техникагы дө

водтуу болгаш Сумида и
на туудушкун каттыжты
нын **коллективте**
ажылынын туудуш кеззе
берген. Политиктиг болга
ганизация ажылаа ууру
кадрлар идеяжеилиг ки
турар черлерде ооң дү
мыла дык баяк болуп
рын доразан-на эскерип

Колхозчуларның пенсия-беле канырилганын 1964 чылдын июль 15-те «Колхозчуларга пенсия база пособе Дугаймыда» хоюулар-биле, ол ыпкаш СССР-ниң Министрлар Чөвүлениин ол-да чылдык октябрь ол колхозка аймаалдан турар ийде, ол колхозту эде организаастар дугайында комиссияның отчүдүн райкүсүмни бадылаваанга, совхозка доктаамал аймаал берген турар ыпкан.

Каңан колхоз совхозче шил-
чээндө, ажилчынаарың ажил
стажын тускай тургустунган
комиссия тодаралар ужурулуг.
Чамдык таварыларалар, эл
организастаның уезинде, о
колхозка ажилдавай турга
улустар база-ла колхозчулар
нын санынга хамаралар эри

ХООЧУН - БИЛЕ УЖУРАШКАН

Баш уудур чарлап, ужура-
жышкыныны программалып
тургузул алган турган болгаш
өөреникчилер кылубка хей чыла-
ган.Кежээниц хүндүтүг болу-
н А. С. Адыгбай адынуң
анаме чылдарында Ала-чурт-
туз Улуг дайынныга киржин,
болу ыпшак хып дээн чаалы,
Тиданын экер-эрес оолдар.

Чалгыс райондан фронтуге
кады чоруткан эштери — Бай-
Таз чурттуг Хомушку Чуду-
рук, Шуйдан Салчак Балчир,
Тээзиле — Серен-Доңду, Чу-
дурукпай, Данзин-оол болган
оон-даа өскөслерин — он еки
кнжинин дугайын оз өөрени-
чилерге сонураткан.

Хоочундан өөреникчилерин
салган айтырыглары хей-даа,
солун-даа болган. Солун сак-

ШКУННУҢ ИД

метистер дуганида яхик Саннал-онил соҳулотида, тиреларга ажидла киларда, мийларини септал-тоғуни болташ дуржуладан бугу талаш-биле хинамалитг барындаа ююру айлтнган соҳулларини ботандарынга СЭП орух ар кажн-лаа тура дүшес дэзиринге бузу-реал совет кижилерге берип турар.

Будуругелерин экономика талаш-биле тускайлан чорун калыбартып, турун-лаа галамаларын биле болташ илг бериксининг коллективиг хвариларин нестердери, социалист бот-үргелди х.м. иларды, ажылдарына болташ чуртааларынга таарым-чалыг байдаларын тургузу-рин кижизинде орулуздалык тунелдерге берип болташ СЭП

болташ саргыла-үзүмуну, дүрүтүгүн соҳулларынга диксиниш-биле шиптин билери — ажылдан үрел-меддин үрелен коор чүтүлел ол.

Ажылч чоннарнын тиктиг болташ экономика сөздөргелезинг систем сөздөргө ажайыдары, кы-тиктиг прокитинг ажыл-чүтүр-биле оон тохбис чүтүлелерин эсе тургузушуңуна чүтүлэ ролюду нээр, Политиктиг чырдык-чын системизмдин партия стратегит шүтүмү СЭП-нин социал-эко-нотик хөгжүдэсин дүрүт-рининг социализмдин өс-үшү СЭПТ КТ 1988-жыл өкөрдөле чылныз кол сөз кылдыр тозараткан. Эмканы итисинсиздик

Колхозчу кыяжыде организа-
циялар комиссиянын өткүзүп
райлуктоомга бардым каапан-
дан соода, совхозка уламчы-
лап аймакдай бергенде колхозчу
стажын күтүп чыгылаан
укук уюлдер сапар апар.
Кандык таварылардын чыда-
лааганын деп санарын рай-
луктоомда лекция тымыр түс-
түрү комиссия тодардыр. Чи-
гылаан кыяжыде муну таварыла-
руу аймакда кыяжыде аймак-
суурай аймак болур. Жу-
рунда кыяжы аймакчыдык
күш-ажым дептерине ий-шаа-
да өскерилегерине, шааиал-
мактарында демелзери ала-
ган. Чамлыкта калдарар кыя-
жыде хоойлу талзы-биле би-
лиг кымы удуствар аймакда
жүрү ийикте, үргүзүчүлүк
таварылардан күш-ажым деп-
терин чогуур негелдизине
чезир демелзеттинин бар-

Чул дээр, казан колхоз-
та сөвхөзө шилчил турар
үеде чамдын үзүктелшишкин-
нер таваржып турар. Хоойлу
келеш хамаагыла, хонь-
ным бирээниге «Тяжелые
созвогнут хойжузу О. Б. Онда
хамааржыр. Ол чагазында
бүгү назынында мал ажилын

Хонукта 9,5 тонна хлеб бижырат чаа пекарня Сүт-Хөл районунун төвү Сүт-Хөл суурда ажыгдалга кирген.

Пекарняда хлеб бийжирал
кнжлериң ажилдаарын
тазрмчалу байдады тургу
кан. Делгем залды хеп, са
чуур черлерлиг. Изгт, соо
суглуг душ база бар, ажы
чыннар дыштаныр туска
ерээдиг. Далган шыгжа
скалзтыг.

ЧУРУКТА: (солалай талдан) пекарня эргелекчи Глафира Донгак, мастер Хуосол Бурундук, хлеб быжырычылары Екатерина Монгуз, Биччи-Уруг. Оңдар, суур, хлеб магазининиң салдыжылары.

ЕОЛОГТУГ САЛ

туктан ошк системазы хайчык булалык болу берген. Күш-ажиылы колдотулганда эртин-терге массалык хемерлерге ээзш эзе-ше-уак үнү, чамалыкта дактыр болу, олар ажиык бербея турган, чте дзе кижие утланаман. Бичагыш киж-биле ажиы-ажиыт чок чуталаажырыны, ош сагыла-чүрүмүт ажиык бербея, са-а чезилер, бичагышкерич хемерлерин-ге болаш методларыга куу эменоларнык идеология акти-аия кыска хуусала өөрдилер негеттин турар.

Политинг ас агитингизин сайырланган биле айтыр-ларыны бистер баша толган-а турар турар турар Бис. Масс-политинг ажиылы дискуссия хеверин калба-би-де ажиыларчыче утланган чаз хеверилер дечикени ал

мектепте ошталып, ала-а мектепте сойла, эрге-политика-кижизидилетиле-галыт эске-дза метод-ажиылангышан, ол калбак фронт-биле оруу-рар.

Чижээзэргэ, күш-ажи-организатсияларын бичагыш берипкиничинг бичагыш күш-ажалын-ага-чүрүмн быжылдза-уу-түт салдарын чедилер Сөөрдлс обастын ажиылы болташ хей-аия сагыла-чүрүмчү дады дзш коллективиз-рысылалын турар сагалаларын тү-дзш хей коллективтер э-нер. Аргааашаакинг ас аколгоинизме, уу-д калбарган.

Күш-ажиыты эзес

А оон мурзунда Чөөн-Лемчик районда Ленин аттыг молхозка ажылдап чораш стажын күш-ажыл дептеринде кир биживээн. Ычанга ол хой-жунуң ажыл стажы эвээш болгаш куду пенсиз ап орап чыгалаганы ол.

Устунде айтырылганы ха-
рыялаарда СЭКП ТК-нин
болгаш ССРЭ-нин Министр-
лер Чөвүселинин 1957 чылдын
май 3-те хүлээп алганы 49
дугаардыг доктаалым баз-
ССРЭ-нин Министрлер Чөвү-
селинин 1973 чылдын май 31-
де хүлээп алганы 364 дугаар

Партиянын болгаш казакты
айтышкындарына дуушту
арага ишпес чорук дээш д
мисел бистиң районга ба
организастьг эгелзден ба

демисел чорудар эки тура ор-
ганизацияларын тургузар, о-
ның ажылынга дуза көргүз-
талавы-биле ажылга совх-
тарда, районнун ыаш ажы-
агылында, Сыстыг-Хемнің к-
зининг ажыл-агый черин

Ынчалза-даа ёзу барымда-
лап тургустунган, сан тала-
биле эвээш, тодаргай ажы-
дар чорутпайн турар органи-
циялар база бар. Оларга ра-
эмнелгези, Тоора-Хем орту-
школазы, райкуускомунун с-
хөө киддизи ышкаш органи-
циялар, хамзааржыр. Органи-

В. ТАМДЫН-ОО.
Тожу район.

ни жыйын кошторуда
ке СЭКП пингын кытээ
ни салып турар. Манай
чергени ролон масса
формацияны чексестер
наар, ук четкестер бол
рократсыз чорук-биле де
дай, жымга болу бер
частырылары болду
нык кутулгу быраы бо
буздуз. Бу болур чорукту
зунга ажыгы чонлары
жылдизинин дзунгун
болган турар ужурут.
ТК-ны даалазы-биле
лалганы, телевидение
радио ламчылдыга а
лалганы, биреде ала

уланган XXVII съездинде шийтпираерин боттан турар үеле СЭП идея-жижизиндигелиг аде тургузарынын кол ниймшкыннары бөгүндө

Петр СЛЕ
СЭКП ТК-ның Проп
килдизинд эргелекч
бирги оралакчызы. (П

2-ги арын. 1987 ч. январь

3-кү арын 1987 ч. январь 13

